

Přechod Piavy spojenci v říjnu 1918.

Přechod Piavy spojeneckými vojsky italskými a francouzskými ve dnech 26.—30. října 1918 je zejména zajímavý v oblasti 12. armády na střední Piavě. Tento přechod, o kterém je poměrně málo pramenů, vyznačuje se tou zvláštností, že byl proveden za večera, aby hned bylo možno začít pod ochranou tmy se stavbou mostu.

V rámci celé ofensivy, provedené čtyřmi armádami od Alp až po ústí Piavy, bylo připraveno pro přechod Piavy neobyčejné množství přechodového materiálu (na př. mostových souprav pro 20 válečných mostů). Všimněme si nejdříve v první části všeobecně průběhu celé ofensivy, v jejíž jižní části byla překročována Piava, a v druhé části si povšimněme výseku násilného přechodu u 12. armády, zejména její 23. (francouzské) divise, jejíž přechod byl řešen zcela odlišně od jiných přechodů. Plán přechodu této divise totiž záležel v tom, že téměř celá divise měla přejít po dvou válečných mostech a na jednotlivých pontonech se měly převézt s překvapením jen dvě pěší roty, pod jejichž ochranou se měly stavět oba mosty. Tento způsob byl tu volen proto, že převážení jednotlivými pontony přes dravý proud (rychlost vody 3,50 až 4 m) bylo nebezpečné, neboť pontony byly strhávány proudem několik kilometrů po vodě. Vidíme tu jakousi obdobu přechodu Němců na Marně v červenci 1918, kde rovněž byla nařízena ihned po několika koloběžích pontonů stavba válečných mostů. Ovšem na Marně Němci převáželi velkým množstvím pontonů a stavba mostu ve dne (převáženo za sítání), se nepodařila. Zde, u francouzské 23. divise, skutečně se podařilo, že po půlnoci, kdy se z předpokládaných dvou mostů přece jeden podařilo postavit, přešly všechny tři pluky 23. divise a italské jednotky, a to ve čtyřstupech

v koloně přes most, přes osvětlování i prudkou palbu. Další průběh přechodu nebyl již normální, neboť, jak uslyšíme podrobně, rak.-uh. vojsko se morálně rozložilo a celé divise ustoupily bez boje.

I. Spojenci, vázající nepřítele na celé frontě, útočili čtyřmi armádami, a to:

4. italská armáda východně od Brenty na horskou skupinu grappskou,

2. armáda pod francouzským vedením útočila z prostoru Mte Tomba—Pederobba na Allan a výšiny u Valdobiadene, poté měla postoupit k Feltre, aby obchvátla postavení u Mte Grappa a oddělit tím rak.-uh. 6. armádu od 11. armády,

italská 8. armáda měla vést od výšin Montella hlavní útok směrem na Vittorio,

10. armáda pod anglickým velením měla překročit Piavu u ostrova Grave di Papadopoli a postoupit k řece Livenze a zajistiti tím bok italské 8. armády.

Jádrem těchto čtyř armád pro průlom určeno do 1. sledu 22 divisií a 19 divisií stálo v 2. sledu jako záloha.

Úkol a prostředky:

a) Mosty: 12. armáda měla vybudovat jeden válečný most u Molinetta (u Pederobby),

italská 8. armáda (XXVII., XXII. a VIII. armádní sbory) měla přejít Piavu po sedmi válečných mostech (mezi Δ 118 na sev. úpatí Montella j. od Moriaga) a bývalými mosty u Nervesy,

10. armáda měla postavit tři mosty u ostrova Grave di Papadopoli.

Pro tyto mosty bylo připraveno:

1. souprav pro 20 válečných mostů (vzhledem na ztráty),

2. materiál na 4.500 m lávek pro pěší,

3. materiál na 4.500 m výpomocných mostů,

4. 20.000 m³ dříví v okolí Trevisa a Mestré a j. na stavbu trvalých mostů,

5. na sta malých člunů,

6. lanová dráha k udržení předmostí za nejtěžších poměrů.

b) Dělostřelectvo: Na útokové frontě soustředěno 4.750 děl různých ráží, 600 minometů velké ráže, 5.700.000 dělových ran (8 PP).

Z toho bylo 450 děl v prostoru u Cornudy, 1700 v úseku Montello—Pallazon, 800 u Grave di Papadopoli, 500 u Pederobby a 1300 proti Grappě.

c) Letectvo: Spojenecké letectvo mělo naprostou převahu ve vzduchu. Útok měl být zahájen 16. října. Pro déšť a povodeň bylo nutno útok odložit; začal v horách až 24. října a útok přes Piavu až 26. října večer, kdy voda odpadla.

Nepřítel:

Rak.-uh. frontu na střední Piavě hájila 6. rak.-uh. armáda, a to:

2. arm. sbor od Mte Perlo (záp. od Valdobiadene) až k Falze di Piave s 31. a 25. p. divisií, 11. honvédkou jezdeckou divisií a 12. jezdeckou střeleckou divisií,

24. armádní sbor s 41. a 51. honvédkou p. divisií od Falze di Piave až asi 11½ km vých. od mostu u Susegany.

Rak.-uh. dělostřelectvo piavského úseku 6. armády mělo 350 děl a jen něco málo těžkých minometů, kdežto italské bylo dvakrát až třikrát silnější. Rakousko-uherské postavení leželo až na vysočině hlavního břehu a bylo od hlavního ramene vzdáleno 300 až 500 m. Na písčinách řečiště byly jen polní stráže.

Výsledek operace.

Násilný přechod přes Piavu byl zahájen večer 26. října za silné bouře a temné noci a za mohutné dělostřelecké a minometné palby a současného zamoření plynem. Přes to však se podařilo spojencům překročit Piavu jen na šesti místech, nikoli na jedenácti, jak bylo zamýšleno. Na všech těchto místech tekla hlavní proud podél italského břehu, kdežto na rakouské straně bylo řečiště vyschlé, široké a písčité a bylo proryto několika struhami a rameny, bylo to u Molinetta (Pederobby) v oblasti 12. armády,

u Moriaga a Fontiga na levém křídle 8. armády, tři přechody přes ostrov Grave di Papadopoli v oblasti 10. armády, kde spojenci překročili Piavu již 24. října a zmocnili se ostrova Papadopoli, a zbývalo jen překročit vedlejší rameno řeky.

Útočící vojska spojenců narazila na různorodý odpor:

1. U Moriaga ustoupila 11. honvédská jezdecká divise bez valného odporu až na druhé postavení, kde odešla bojovat a odtáhla z bojiště.

2. U Falzi di Piave narazili spojenci na značný odpor 12. jezdecké střelecké divise a 41. honvédské pěší divise a byli zatlačeni protiútokem až na okraje vysočiny hlavního břehu. Podobně se to stalo u Molinetta u 31. p. divise.

3. Na levém křídle 6. armády východně od Susegany ustoupily rak.-uher. oddíly bez boje, čímž vznikla široká mezera. Tím a ústupem 11. honvédské divise a postupujícím morálním rozkladem celé rak.-uher. armády stala se situace západně od potoka Soliga neudržitelná.

4. Na montellském úseku mezi potokem Solliga a mosty u Nervesy držel pevně Piavu 24. armádní sbor o 2 divisích, ač neměl bojového lektva. Přechod se tu spojencům, ač to byl hlavní směr přechodu, nepodařil a sbor ustoupil teprve až v noci 29. října, až když mu hrozil oboustranný obchvat, neboť 28. října ráno počal přecházet přes obnovené mosty XVIII. italský sbor u Salettuolu a 12. a 8. armáda mezi Pederobbou a Falze a k večeru dostihl XVIII. sbor železniční trať u Susegany.

Podobně je tento přechod znám z popisu přechodu francouzské 23. divise u Pederobby, který otiskl francouzský generál Normand.

Přechod spojenecké 12. armády u Pederobby.
(Obr. 1.)

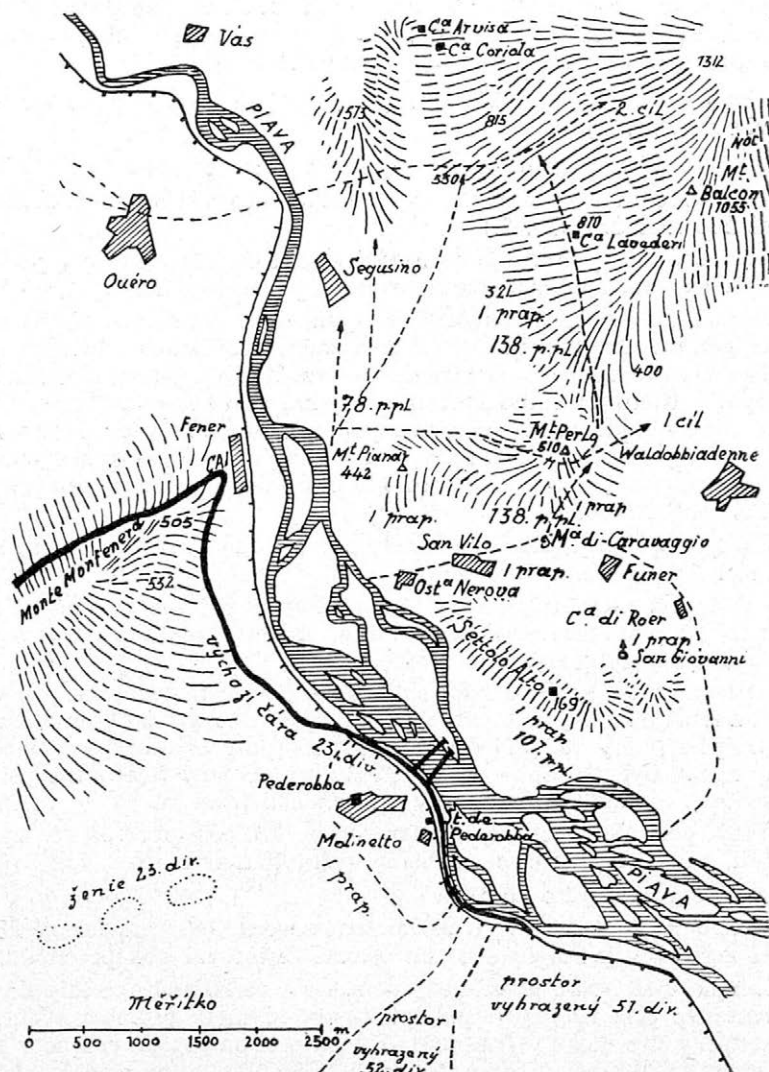
Francouzskou 12. armádu tvořila: italský 1. armádní sbor, italská 52. alpská divise a francouzská 23. divise.

Francouzská 23. divise přešla na frontu již v noci s 22. na 23. října. Přechod měl být v noci se 24. na 25. října, při čemž: italský 1. armádní sbor měl přejít Piavu východně, francouzská 23. divise západně.

Složení 23. francouzské divise: 78., 107. a 138. pěší pluk, dvě ženijní roty, jedna divisií mostová souprava francouzská a jedna italská, posilové dělostřelectvo (dva horské oddíly).

Popis Piavy u Pederobby.

Údolí Piavy bylo široké 1.500 m, stráně 30—40 m vysoké, šířka hlavního toku 70—80 m, rychlost vody 3'50—4'00 m, hloubka vody 1'80 m. Vedlejší rameno na levém břehu mělo 25 m šířky a mělo jen 0'20—0'40 m

Přechod 23. francouzské divise u Molinetta.

Obr. 1.

vody. Rakouský břeh byl písčité, široký 500—600 m, mírně porostlý, za ním na stráni byly první rak.-uherské zákopy. Za nimi se táhla rovina, osázená stromovím a za ní výšiny dosahující výše až 1.500 m, poslední to výběžky Alp.

Technické přípravy.

16. října vykonali dva ženijní důstojníci průzkum u Pederobby a rozhodli se pro přechodová místa u Molinetta. Velitel divisního ženijního vojska, ač měl francouzské ocelové pontony, vyzkoušené na prudkém toku u Avignonu, dal přes to přednost dřevěným italským pontonům s obsluhou italských ženistů, neboť tyto pontony se na Piavě velmi osvědčily. Francouzskou mostovou soupravu si ponechal v záloze.

II. Plán přechodu 12. armády, zejména francouzské 23. divise. (Obr. 1.)

22. října určen plán použití ženijního vojska 12. armády:

1. Třeba postavit co nejdříve dva válečné mosty u Molinetta, od sebe vzdálené 200 metrů. (Obr. 2.)

2. Válečné mosty mají být co nejdříve zdvojeny lávkami pro pěchotu.

3. Válečné mosty mají být nahrazeny pilotovými mosty.

Přechod byl zvolen za soumraku (v 18 hod.) a určeno nejdříve přepřavit v pontonech 200 mužů, kteří se zmocní pobřežních odporů a kryjí současnou stavbu dvou válečných mostů, vzdálených od sebe jen 200 m, přes odpor velitele divisního ženijního vojska, který namítal, že stržením horního mostu bude velmi ohrožen spodní most. Poněvadž však velitel divisní pěchoty trval na svém rozhodnutí, dány dispoice pro stavbu obou těchto mostů za zvýšených opatření (dvojitě kotvy, přípravy k rychlému rozebrání mostu a pod.).

Přechod měl začít 24. října večer, pro povodeň však odsunut na 26. října večer v 19 hodin, a to:

a) dvě pěší rotý 107. pěšího pluku (200 mužů) měly přeplovat jako první řeku po pontonech a chránit stavbu mostů. Napravo od nich byla podobná skupina od italské 51. divise.

b) Ihned potom se mělo začít se stavbou dvou válečných mostů, vzdálených od sebe jen 200 m tak, aby v 0 hod. byly hotovy, aby po nich mohly přejít tři pěší pluky 23. pěší divise a dvě skupiny myslivců italské skupiny. U mostů byl důstojník štábu 23. divise, spojený telefonicky s velitelem divise, a u něho byly spojky od každého praporu.

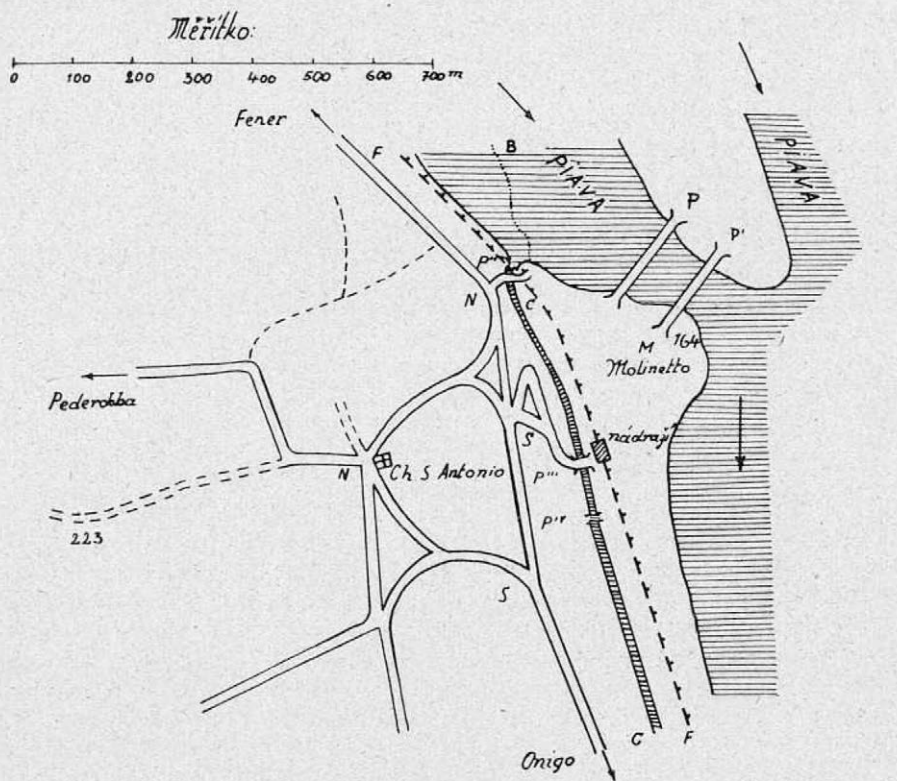
c) 107. pěší pluk měl hájit předmostí a 138. pěší pluk, krytý vpravo italskými jednotkami, měl se zmocnit výšin Pianar-Perlo.

Provedení přechodu.

25. a 26. října italský 1. armádní sbor severně od francouzské 23. divise jen nesnadno postupoval a tím špatně zajišťoval bok přechodu.

26. října v 18 hodin připraveny pontony a ve 20 hodin začaly do nich vstupovat dvě pěší rotý 107. pěš. pluku, které měly přemoci event. pobřežní odpory (18 mužů v pontoně). Z těchto dvou rot převezeno v tichu s překvapením 80 mužů a započato ihned se stavbou dvou mostů. Ale tato stavba mostů rušila další převážení a tak do 21³⁰ hod. převezeno jen 160 mužů místo předpokládaných 200. Ti se propíchlí dopředu k nepřátelským předním strážím a ve 23 hod. zaútočili a zahnali je. Současně tři nepřátelské světlomety objevily, že se stavějí dva mosty. Od 22 hod. postřelovalo nepřátelské dělostřelectvo Molinetto a rušilo stavbu válečných mostů. Oněch 160 mužů krylo stavbu mostů na šířce 1 km, ale bylo slabé, aby zaútočilo na straně.

Ve 22:30 hodin se utrhl kotvy severního mostu a nepodařilo se jej opravit. Proto všechno úsilí ženistů se upjalo na jižní most, který byl rakouskými světlomety stále osvětlován a silně postřelován. Nepřítel však ještě nepozoroval, že obě pěší roty 107. p. pluku přešly řeku a na štěstí nepodnikl protiútok.

Legend:

<i>M</i>	Molinetto	<i>NN</i>	cesta k sev. mostu
<i>P</i>	severní vál. most	<i>SS</i>	cesta k již. mostu
<i>P^I</i>	jižní vál. most	<i>FF</i>	zničené železnice
<i>P^{II}</i>	zničený železn. most přes kanál	<i>CC</i>	kanál (hloubka vody 0'50-0'80 m)
<i>P^{III}</i>	most přes kanál	<i>B</i>	hráz k napájení kanálu
<i>P^{IV}</i>	lávky	→	směr proudu

Válečné mosty u Molinetta.

Obr. 2.

27. října: v 1.30 hod. byl most dokončen. Nepřátelská dělová palba je řízena 40 m jižně od mostu. 107. pěší pluk, který od půlnoci byl jižně od Pederobby připraven u nádraží, přešel ihned po mostě ve čtyřstupech za stálého osvětlování nepřátelských světlometů a prudké palby těžkých kulometů a děl. Za ním po mostě přešly dva prapory o dvě pěší roty italské 51. divise ještě za horších poměrů (2.50 hod.).

V 6 hod. byl most dělovou palbou přerušen a přes veškerou námahu zůstal nespraven; v 8:25 hod. jej voda strhla úplně. Během dne zajištěno spojení kyvadlovým přívozem o čtyřmi pontony. Na armádě vyžádána nová souprava.

V tu dobu byla situace tato:

107. p. pluk byl celý na levém břehu Piavy a byl postřelován nepřátelským dělostřelectvem z výšin Pianar—Perlo a kulometry z výšin Settolo Alto. Před plukem byly drátěné překážky postavení Settelo Alto, válečný most za plukem byl zničen a nebylo naděje na jeho opětné postavení. Vpravo byly dva prapory a dvě roty italské 52. divise.

V této zoufalé situaci neviděl velitel pluku jiného východiska než prostříhat drátěné překážky a útočit. Po třetím pokusu se zmocnil pluk nepřátelských kulometů a udržel předmostí odražením protiútoků. Mezitím se velitelství divise snažilo dopravit na břeh novou mostovou soupravu. Ale ta byla daleko, cesty byly ucpány a tak se dostala na břeh až 29. října.

27/X v 18 hodin se dějí pokusy zřídit znovu most ze zbylých pontonů a z materiálu severního mostu, jež byly schytány. Pro spojení p. pl. 107 převezeny mu radiotelegrafní aparáty.

28. října: ve 3.30 hodin byl most znovu zřízen asi ze tří čtvrtin, ale znovu poškozen granátem,

ve 4.30 hodin uplaval ponton a nahrazen kozou,

v 5.10 hodin byl most ukončen a přešel 138. p. pluk a 1 prap. a 2 kulometné roty italské 25. divise,

v 8.30 hodin most porušen a odplaven,

v 11.20 hodin postoupil 107. a 138. p. pluk značně kupředu,

v 18.00 hodin dorazila nová souprava a z ní se začíná stavět nový most a současně lávka pro pěší na italských pontonech. Stavěla se velmi obtížně pro značný proud.

29. října: ve 2.30 hodin bylo čelo lávky již 10 m od protějšího břehu. když kotvy povolily a lávka se musila rozbrat. Veškeré úsilí ženistů bylo soustředěno na most,

v 5.30 hodin dokončen most,

v 6.00 hodin započal přechod přes most, Rakušané začínají postřelovat most palbou 21 cm a 24 cm děly. Do 7 hodin přešla brigáda italské 51. divise a do 7.45 hodin přešlo 5 praporů italské 52. divise. V 8 hodin přešel 78. p. pluk s doprovodnou horskou baterií.

V 9.20 hodin most opět přerušen nepřátelským dělostřelectvem, ale opraven,

v 10.45 hodin nové přerušení mostu. Most opraven a přešly dvě francouzské baterie 65,

ve 13.20 hodin přechod přes most zastaven, most schůdný jen pro pěší,

ve 14.30 hodin část mostu odplavena, proto se zřítla nad mostem lanovka k přepravě potravin a munice. Situace se značně počíná lepšit. 138. p. pluk dobyl 29. ráno Mte Perla a odpoledne Mte Pianaru, zajal 1800 nepřátel a dobyl mnoha děl.

30. října: most znovu zřízen a nastává normální přechod a taktické úspěchy se rozšiřují.

31. října: zasazuje se francouzský mostový materiál; z něho se staví most u Fener, kde byl menší proud, a to bez nepřátelské palby.

4. listopadu: uzavřeno příměří.

Z á v ě r :

1. Přechod divise volen za setmění, a to tak, že napřed na pontonech s překvapením měly přejít jen dvě pěší roty a pod jich ochranou ihned se měly začít stavět dva mosty, po nichž, nikoli na pontonech, měly přejít všechny tři pluky divise. Tento postup volen proto, že převážení po pontonech nebo soulodích, jak dále uvedu, bylo nebezpečné. Proto celá divise čekala až na dokončený most. Po mostě nařízen přechod (v palbě) ve čtyřstupech, roty za sebou na 10 m, mezi prapory vzdálenost 40 m.

2. Přechod ten se vyznačuje značnou činností nepřátelských světlometů. Velitelem divisiho ženižního vojska byla před zahájením přechodu žádána jich neutralisace, ale spojeneckému dělostřelectvu se nepodařila. Spojenci měli krýt stavbu mostu zadýmováním, ale neučinili tak.

3. Záložní mostová souprava potřebovala během přechodu dva až tři dny, aby se dostala po ucpaných cestách k řece. Třeba proto velkou pozornost věnovat regulaci silniční dopravy.

4. Italské dřevěné pontony se ve velkém proudu Piavy velmi dobře osvědčily a jich jediných bylo použito v nocích s 26. na 27. a se 27. na 28. X. Francouzské ocelové pontony typu 1901 při proudu přes 3 m nevyhověly.

5. Převážení pontony na velkém proudu, jako byla Piava, selhává, neboť proud (rychlost až 5 m/vteř.) snesl veškeré pontony až několik kilometrů. Rovněž soulodí, třebaže jsou hnána propulsory, by nevyhověla. Velmi nesnadné by bylo táhnout veslová soulodí proti vodě, aby vyplula opět ze stejného místa. To, že 27. X. převážely na Piavě kyvadlový přívoz a čtyři pontony, tento názor nevyvrací.

6. Velmi na místě by byl kozový most místo pontonového, ježto je mnohem méně zranitelný a lépe se opravuje. Pro pontonový most bylo štěstí, že se Rakušané nepokusili jej rozbít plovoucími náraznými předměty.

7. Přechod všech tří divisí byl vlastně proveden po jednom mostě, který byl třikrát zničen a znovu postaven, a to během tří nocí za stále nepřátelské palby. Zejména bylo hrdinské chování francouzského 107. pěšího pluku. Rozkaz pro přechod tohoto pluku je přiložen.

Rozkaz 107. p. pluku pro přechod Piavy 26. října 1918.

I. Dnes večer 107. p. pluk přejde Piavu, aby vytvořil předmostí a usnadnil tak přechod 23. divise a italských vojsk.

II. Provedení: 1. údobí: velitel praporu A (velitel praporu C) s oddílem 200 mužů, spoj. četa a kulometná četa překročí Piavu na pontonech v 19 hod.

Úkol: Dobýt terénu Settolo Alto a rokliny mezi San Luca a Est de la Montagnolle, aby byla kryta stavba mostů. Půl čety zůstane jako přímá ochrana mostu. SV. velitele praporu na kotě 169. Útok se provede za využití pohyblivé palebné přehrady, jež bude od 19.30 do 19.45 hod.

2. údobí: V 0 hodin (o půlnoci) přejde zbytek praporu A podle nařízení velitele praporu. Hned za ním přejde prapor B a prapor C podle rozkazů, jež doručí spojky; každý prapor je vyšle ke kapitánu gen. štábu, který řídí přechod a bude u nádraží u Perderobby.

Úkol: Prapor B (velitel praporu M) zřídí předmostí na čáře Funer (v to), Casa Colderove, rokle la Roggia Piava.

Prapor C (velitel praporu B) od Funer (mimo) až Osteria Nuava (v to), spojení u rokle Funer (na prapor B).

SV. praporu B: u San Giovanni

SV. praporu C: u Casadi Merli.

Pro každý prapor po jednom kanonu 37 a minometu Stokes.

III. Dělostřelectvo: a) od 18 hod. postřelování bojových stanovišť a drátěných překážek na Settolo Alto, mezi San Lucou a křižovatkou silnic 100 m záp. od Casy la Montagnolly,

b) asi v 0 hod. připravena palba na cíle 107. pluku na čáře: Osteria Nuova, San Vito, Madona di Caravagio, Funer, Roer, Pontoggio,

c) mezi 0.30 hod. a 1 hod. zarámování předmostí a přípravy na dobytí Valdobiadene 52. divisi,

d) palby podle požadavku pěchoty.

IV. Kulometná palba: až do 24.30 hod. kulometné palebné přehrady jednotek na záp. břehu Piavy. Podle potřeby dělostřelectva přehradná palba bočně do údolí San Giovanni.

V. Chování: uskutečnit co nejdříve přechod po mostě. Po přejití na druhý břeh zmocnit se objektů a ani za nic je nepustit.

VI. Zásobování a munice...

VII. Spojení...

P R A M E N Y:

Gen. Míšek „Boj o řeky“, Praha 1926.

Plk. Normand: Franchissement des Fleuves en présence de l'ennemi, Paris 1924.

Plk. Baills: Franchissement de Fleuves par les Armées modernes, Paris 1929.

Revue d'infanterie 1921: Le 107. R. J. a la Bataille du Piave.

Technické zbraně u nás a v cizině.

P—k.:

Násilný přechod vodního toku.

Generál Loizeau, uznaná francouzská vojenská autorita, uveřejnil pod hořejším nadpisem v dubnovém čísle Revue d'infanterie 1938 studii, která zdařile shrnuje podmínky provedení násilného přechodu vodní překážky a jež stojí za to, aby s ní byl seznámen i náš čtenář.

Není sporu o tom, že význam vodních překážek v moderním boji neobyčejně stoupl vlivem širokého používání útočné vozby všech druhů. Obránce volí dnes své postavení zpravidla za vodním tokem, neboť násilný přechod dobře bráněného vodního toku je dodnes podnik velmi obtížný, který se může zdařit jen tehdy, použije-li se hojných prostředků jak palebných, tak ženijních, připraví-li se operace do nejmenších podrobností a provede na široké frontě. Základní podmínkou úspěchu je překvapení, plynoucí z dokonalého utajení příprav a mající za účel dosáhnout aspoň v prvním údobí přechodu dostatečně hlubokého předmostí na nepřátelském břehu.